

SÜMEG ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Süreg, Horvát Gábor könyvkereskedésében.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre 8 K, félévre 4 K, negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.</p>	<p>Hirdetések egyesség szerint. A nyílt tér sora 1 korona.</p>
---	--	---

Piac. Vásár.

A sümegi piac dolga is olyan ügye a városnak, amelyik állandó témája lehetne lapunknak. Az állandó téma azonban, bármennyire időszerű és helyi érdekű is, könnyen unalmassá válhatik az olvasóra, azért csak úgy hében-korban, egyszer—tíz-szer veszünk toll hegyére a piacot, mert hiszünk benne, hogy egyszer csak meg lesz a piaci rend. Hiszünk rendületlenül, bár eddig csakis csalódtunk.

Mert elvégre is meg kell születnie annak a rendnek. Annál is inkább meg kell születnie, mert a közönség is velünk együtt sürgeti, sürgeti szinte évtizedek óta.

Első dolog a piac rendezésében az árusítók számára megfelelő hely kijelölése. Most a forgalom nagyrésze a Deák Ferenc ucca déli keskeny gyalogjáróján bonyolódik le. Ide telepednek a gyümölcs és konyhakerti vetemények árulói, kettős-hármas sorokban. Hát ez a keskeny gyalogjáró bizony nagyon szűk hely a piaci forgalom számára. Szűk az idén is, amikor gyümölcs nincs s a sok prágai, bazsi és csehi gyümölcsáruló asszony kilentizedrésze hiányzik a piacról.

A keskeny gyalogjáróra kettős sorban telepednek le az árulók. Egyik vonal a házak tövében, a másik a gyalogjáró szélén húzódik végig. A járó-kelő vevők számára közepén marad út. Az ám! Csakhogy ez az út oly végtelenül keskeny, hogy a vásárló asszonyok csakis libasorban mehetnek el közöttük s ha egy-egy asszony megáll az árusító előtt, hát a hatamögötti egész sornak meg kell állnia. Tessék csak megtekinteni, mi csoda zsufoltság és tolongás uralkodik egy-egy szerda, péntek vagy vasárnap ott a piacon!

Sajátságos, akiknek tisztébe tartozik a piaci rend megtekintése, hát azok éppen nem látják meg. Holott nagyon könnyen lehet a bajon segíteni. Akár a gyümölcsös, akár a konyhakerti piacot telepítsék át a tulsó szerre, az átellenes gyalogjáróra s egyszerre kétfelé oszlik az árusító meg a vásárló asszonyok tömege is. Ekkor megszűnik a zsufoltság, a tolongás, a torlódás, könnyebb, szabadabb és gyorsabb lesz a forgalom.

A másik kötelességet a közegészségügy írja elő. Előírja a törvény is. Nálunk ma ebből alig van valami. Elmondhatjuk, hogy piaci rendszet

nincs. A behozott élelmiszerek tisztaságával, jóságával és valódiságával ugyan ki törődik? Senki. Itt szabadon árulhatnak éretlen gyümölcsöt, vizes tejet, hamis tejfölt, ugyan senki se vet rá ügyet. Pedig a közönség legdrágább kincsének a jó egészségnek érdeke tűződik a piaci rendszetének ehhez az ágához.

Ugyancsak a közönség érdeke követeli, hogy az úgynevezett kofák és idegenek vásárlását is korlátok közé szorítsák. Sümegnek erre szabályrendeletet alkotó joga nincs. Nincs Csáktornyanak és Alsólendvának sem. E helyeken azután a főszolgabíró maga alkotott és léptetett életbe piaci szabályzatokat. Alsólendvának most szeptember elején.

Most pedig térjünk át a vásárok dolgára. Különösen a hetivásárookra.

Heti vásárainknál nevezetes változás következik be. Első a heti marhafelhajtás. No, ebben nem bizunk. Más, talán? Sümegnél forgalmasabb hely sem bírta meg a hetenkinti marhavásárt. Sümeg sem bírja meg, bár számos marhakereskedőnk van, mert vidékünkön ugyancsak sűrű eset az

De szép a katona élet.

Ha azt akarom, hogy az udvaromon ne nőjön meg a búrián, a kankalin meg az árva csalán, keserű lapú meg más, gazda hírnevét rontó paréjok, füvek, hát magamhoz csöditék egy pár kis gyereket, akik egyébként nekem jó barátaim. Helytelenül mondom, dehogyan is csöditem. Mindig sompolyog utánam az uccán egynéhány, ha barátságos arccal fogadom és a kávéim terhére elcsent fehér cukorral megkinálom őket.

Zajban sorakoznak utánam. Akinek még barackot nyomok a fejére, az egész bizalmas, kikérdezi a házam rendjét, a néni állapotját, meg vajjon fel lehetne-e most ülni a Neró kutyám hátára. Beszéd közben úgy követnek, hogy egyszerre otthon is vagyunk unalom nélkül.

— No fiúk! álljatok sorba. Nesze neked is egy kukorica kőrő, neked is Esős Paja, Hidas János, Szentpéteri Matyi, nesztek nektek is kicsinyek. Ezek a lapuk itt, amelyek úgy lehajjták leveleiket, tudjátok: kínaiak lesznek. Mert azoknak is akurát úgy áll a bajuszuk. Amott azok törökök. Amiből legtöbb van, legyen.

— Muszka, muszka; zengik kórusban.
— Jól van. Azok a muszák lesznek.
— De ti mik lesztek?
— Magyarok. — Kiabálják nagy erővel, hogy a szemük ég belé.
— Negyvennyolcasok?
— Azok, azok; persze, hogy azok.
— Halljátok tehát fiúk! Hazánkat szomorú jövő fenyegeti. Hatalmas ellenségek fujnak harci riadót s háborút izentek reink. A

magyar ember kezére nagy most a szükség, mert kezébe illik a kard, a történelem meg a legjobb tükör. Mit tudtok Nagy Lajosról, Hunyadiáról, Kinizsáról? No hát ti is azoknak vagytok ivadékaik, apró vitézeim, bátran induljatok a csatába s mondjátok, kiátsátok utánam: Éljen a haza.

Már erre a kis beszédre is tükön állnak a gyerekek s alig várják a legfelsőbb helyről jövő kinevezéseket. Az is meg van egy füst alatt.

— Te Hidas János ezredes leszel.
— Magyar ezredes ugy-e bár?
— Az, Janikám.
— Te Szentpéteri, te kapitány leszel.
— Huszár ugy-e?
— Jó. Huszár.
— Te Esős Paja hadnagy leszel.
— De nincs sarkantyú a csizmámon.
— Tollat kötök a zsinegre, sarkantyúnak az is igen jó. Jó-e?
— Ühüm.

— A Vetés Gáborék fia, hogy hívnak, no, gyere elő, igaz: Vetés Laci te leszel a káplár: Mire akáplár kiáll az ezredes elé s jelenti fenn szóval:

— Magyar ezredes úr, ásan jelentem, a magyar század glédába állt. A háború kezdődhet.

Hidas János most valami bolondot talált ki, azt mondja:

— A bácsi volna a király.
Hát hiszen királlyal nem cserélek ebben a birodalomban — gondolom — jól van, király leszek. — Felséges királyom — szól a kapitány, döntő ütközetre készen állunk.

Intek. Azzal vége. Fékevesztetten neki a parainak. Irtják az én magyar katonáim ugyancsak. Két napszámost megspórolok vele, de a lelki gyönyörűség több ennél. Egynek-egynek verejtéket gyöngyözik keskeny kis homloka. A másik kiabálja nagy hangon, de vékonyan:

— Nesze török, nesze, muszka, így bántsd a magyart.

Nagy bennük a virtus, olyan kiszámító csapással ütnek, hogy egyre leesik a levél tövéről. Amelyik meg le nem esik egy ütésre, a kis katonát elönti az epe, addig szabadlja, amíg ki nem verte a földből a haszontalan növényt.

Valóságos katalauni mező. Elpusztítva minden. Egy szál magyar sem esett el. De hálásak is érte. Parancsomra elkezdik zengeni leemelt kalappal:

— Isten áldd meg a magyart.

Ezek után alig képes megérteni az ember, hogy magyar katona nevelőintézetbe miért nem mennek hát a gyermekekből suhancá cseperedett ifjú emberek.

Mert hát ami a mithológiában a lidércfény, az a katonaságnál a szellem: a nem magyar szellem.

Én nagyon elhiszem és lelkemből méltányolom, hogy a magyar ifjak inkább hozzászoktak a »Rajta« stb. szóra, minthogy rechts és links mozzanak egész nap, az meg talán minden magyar embernek fáj, hogy nótát énekelnek előttük, amelyik mindig mérget csepegtet a pohárba.

I. Napoleon mondta:
— A francia gyalogsággal és a magyar huszárral meghódítom a világot.

országos vásár. Hisz az első vásárra, a múlt hétfőre sem hajtottak egyetlen egy darab állatot sem. A jogot talán mégis sikerül városunk javára kihasználni. Ejtsék el a hetenkinti vásárokat s tartsanak havonként egyet. Mondjuk a hónap minden első hétfőjén. Ha pedig ez a vidék valamelyik községe, Szentgrót, Jánosháza, Celldömök már lefoglalta, akkor harmadik vagy negyedik hétfőn. Így talán, kivált ha megfelelő reklámot fejt ki az elüljáróság és a vásárbérlő, talán életképessé lehet fejleszteni ezt a havi marhavásárt.

Másik nevezetes változás lesz, hogy a sertésvásárt kihelyezik a csordásházak mögé. Evvel azután a mi nem éppen nagy heti vásárunkat háromféle nagy távolságokra szórják szét. A cédulaváltó mellett lesz a marhavásár — ha lesz. A csordásházak mögött a sertésvásár. A Flórián-kép mellett a terményvásár a mázsálóval. Nem vagyunk barátjai a sokadalmak koncentrálsának, de már ez a szertelen szét-szórás még sem lehet célszerű a közönség szempontjából. Nincs más mód, vigyék ki a terményvásárt is a városból, mondjuk a Ramassetter pincék elé, vagy mellé s vele együtt vigyék ki a mázsálóházat. Evvel szébb tömörítik a háromféle — esetleg kétféle vásárt és az az előnye is meglesz, hogy a vásár elmaradhatatlan piszkát kiviszik a Flórián térről ki a városon kívül.

Ha azután a vásárt kihelyezik, a Flórián-teret befásíthatják s evvel Sümeg szép, tágas, egészséges teret is nyer.

Mi ezeket a reformokat mind a közönség érdekében állónak valljuk. Bizonyára annak vallja maga a közönség is. Hát az intéző körök ugyan annak vallják-e? És tesznek-e valamit ezekért az érdekekért?

A magyar huszárral, akik ott nőnek fel a magyar nép körében! Ki a Jászságban és a Duna töve mellett vagy ahol a Maros siet Szeged felé, Csongrádon, túl a Balaton partján, világos völgyű Nográdban, bérce Erdély Háromszékén. A magyar szellem hiányzik a hadsereg neveléséből, még azokból is, akik már csakugyan a mi katonáink.

Pedig hej, Istenkém, de hogy illik arra a magyar huszárra az attila, a csákó, kard a kezébe, bátorság szívébe!

Ugyan ne tartsák már vasmarokkal azt a germanizáló szellemet. A magyar fiú hamar csömört kap attól, de ha szabadon engedik gyökeresedni azt a szent hazafiúi szeretetet, hazánkat se fenyegeti talán soha sem a vész, mert látom, ha az én udvarom akármilyen nagy bajban van, egy félóra múlva ellenségeim je vannak terítve.

Pedig ezek csak kis emberek, de a hasonlat azt hiszem: jó.

Mosoni Jenő.

Adatok a sümegi elemi iskola történetéhez.

Sümeg iskolája mikor keletkezett: arra biztos adatunk nincs.

Magának a városnak alakulása a mai helyén valószínűleg azon módon történt, amint a középkori erődítések mellett fekvő helyekről ismerünk. Plébániája szintén a régi időben, a török uralom előtt már megvolt. Ez azonban a templommal együtt a török uralom alatt elpusztult. Lippay György püspök 1631-ben várkaplánság szervezésével gondoskodott a hívek lelki szükségleteiről. Széchenyi György püspök 1652-ben alapította a szerzetesek társházát s rájuk bízta a plébánia vezetését is. Valószínű, hogy ezek az egyházi szervezetek gondoskodtak a nép iskolai tanításáról is, de az úgynevezett egyházi iskola által.

Az iskola szervezésben első hely Biró Márton veszprémi püspököt illeti. Ez a kiváló püspök 1750 után önálló plébániát alapított, a plébánia remek freskójú templomát építtette s a plébános, a káplán és a mester dotációjáról gondoskodott. Az akkori mesternek, Kovács Istvánnak fizetéséhez a város a püspökkel kötött kontraktus szerint 1761-ben 25 fnt készpénz, 10 szekér fa, 2 hold őszi és 1 hold tavaszi megmunkálásával és 3 szekér fűnek lekaszállásával és behozatallal járult, (1811-ben Kurbélyi György püspök a fajáradékot 6 ötre emelte.) Iskola-épületül a mostani — néhány év előtt teljesen újjáépített — kántorlakásnak első tágas szobája szolgált. E szoba mögött konyha s azután a kántornak lakásul szolgáló szintén tágas szoba és kamara volt. Az épület oldalán nagy bolthajtású nyílásokkal ellátott keskeny folyosó futott végig.

Mikor a tanulók szaporodtak, a veszprémi püspökség a kántori épület mellett egy 2 teremmel ellátott külön iskolaépületet emeltetett. Ez volt Sümeg összes iskolája, ahova fiúk, lányok vegyest jártak. Ma még az I. és II. leányosztály van benne. (Hornig Károly báró az épületet a városnak ajándékozta. Azt hisszük, az állami iskola fölépítésével lebontják és a Ramassetter ház udvarához csatolják.)

Ebben a két teremben rendszeren egy-két gyakornok tanítóval tanította az öreg mester a gyerekeket. A régi idők módja szerint így készültek a néhány középiskolát végzett ifjak a mesteri pályára.

A mesterek közül különösen Csukly István emelkedett ki. Több, valóban szép és ma is közkedvelt misét szerzett. Mint kiváló zenészt, Kopácsy József püspök 19 évi sümegi működése után a Veszprémben szervezett preparandiába nevezte ki 1844-ben.

Bizony nagyon szegény lábón állott Sümegen a népiskola. Sem a község nagyságának, sem kulturális hivatásának meg nem felelt. Fejlődésére az első lökést az örök emlékeztető Ramassetter Vince adta meg. Szomorú szívvel látta Sümegnek és környékének mostoha iskolai viszonyait s érezte, tudta a nagy államférfi mondását: — Elvész a nép, amely tudomány nélkül való. Tehát nemes buzgalommal, fáradhatatlan kitartással és ritka áldozatkészséggel hozzálátott, hogy Sümegen alreáliskolát alapítson. Lelkének lángját beleplántálta e város lakosságának és elüljáró embereinek lelkébe is. Ezek átértették Ramassetter intencióit s ma is elismerésre méltó áldozatkészséggel sorakoztak Ramassetter mellé.

Az alreál alapításának fundamentoma a népiskolai oktatás megfelelő szervezése volt. A városi tanács megkereste tehát a püspököt, hogy a 4 osztályú főelemi tanoda föllállításának engedelmét eszközölje ki. A költségek földjére az 1779 kat. hold erdő jövődelmét költötték le.

A helytartótanács 1855. évi június 19-én kelt 14.691. sz. rendeletével Sümeg szabadalmazott város részére a főelemi tanoda föllállítását megengedte. 1855 őszhő elején a II-ik, 1856 október 1-én pedig a IV-ik osztály meg is nyílt. Az osztályokat a városháza épületében, tágas, világos szobákban helyezték el. A volt III-ik osztály ma jegyzői iroda, a IV. osztály pedig bírói szoba és a kapuszín, míg a mostani tanácsterem és ideigl. tornaterem akkor az I. és II. reálosztály volt.

Az első nyomtatott értesítvény 1858/9-ben jelent meg. Szükségessé tette a reáliskola reklamározása is. Eszerint az I. oszt. 183, a II. osztály 45 tanulóval vegyes osztályok voltak, míg a III-ik 29, a IV-ik 18 tanulóval tisztán fiúosztály volt. Ez mutatja, hogy a sümegi főelemi iskolát úgyszólván tisztára a reáliskola előkészítő intézetül tekintették, amit a tanulók fentemlített nagyon aránytalan elosztása is bizonyít.

A második 1859/60-ról szóló értesítő 287 tanulóval számol be, ebből 168 csupán az I. osztályra esik.

Ebből láthatjuk azt is, hogy a leányok és a fiúk zömének tanításán segítve alig volt. A III-ik és IV. fiúosztályban földmives gyermek szinte elvéve akadt. A tanulókat majdnem kizáróan a reálba vagy gimnáziumba aspiráló intelligencia és az értelmesebb iparosok gyermekei szolgáltatták.

Ebben az állapotban maradt Sümeg iskolai ügye 1867-ig, bár Ramassetter buzgósgát, áldozatkészségét és ösztökélését, az iskolaügy iránt való lelkesedését és meleg szeretetét a jegyzőkönyvek majd minden lapja hirdeti. Már 1859-ben följajánlotta a hosszú uccábanlevő házat (Árpád) leányiskolának. Ezt az ajánlatát 1867 aug. 4-én ismét megújította. A nagylelkű ajánlatot a városatyák most elfogadták s a leányokat elkülönítve a mostani kisdudovóban egy osztályban helyezték el. Ez ugyan nem oldotta meg a leányok oktatásának ügyét, de mégis első lépés volt a leánygyermek oktatásának fejlesztésére.

Ez időtől fogva a fiúk és leányok oktatása külön-külön fejlődik. E fejlődés ha nem is oly gyors tempójú, mint az ügy kiváló érdeke és a szakférfiak forró vágya óhajtáná, mindazonáltal folytonos.

(Folyt. köv.)

Forgács.

Mikor a sümegi reáliskola községi volt, minduntalan változtak a tanárok. Volt év, hogy 3 tanár is elhagyta az iskolát. Többször megesett, hogy tanár nélkül volt az intézet s rövidebb-hosszabb időre elemi iskolai tanítókat is vontak bele az óradásba.

Mizerábilis állapotok voltak ezek!

Arról szentül megvontunk győződve, hogy ezeken a bajokon az államosítás segít. Meglett az államosítás. Hosszú ideig nem is volt baj: a tanári kar elég állandó volt.

Pár év óta azonban megint nagyon sűrű a tanárok változása. Úgy látszik, nem ízlik nekik Sümeg vagy a csonka intézet. Egyik

Az első dunántúli gőz- műfestő- vegyitisztító és pliszérozógyár fióktelepe Vadász Adolf divatárú kereskedőnél S ü m e g e n .

Elfogadok a cég részére e szakmába vágó legkényesebb ruhaneműek vegyileg való tisztítását, foltok és pecsétek eltávolítását, valamint bármily ruhaneműeknek gőzzel történendő minden színre való megfestését.

A ruhaneműk festésénél az elfejtés felesleges.

a másik után menekül Sümegről, nagyobb városba, teljes intézetbe.

De azért éveken át még sem volt baj. Öt tanár volt s pár heti helyettesítés után megjött a hatodik is.

Azonban a múlt iskolai év végén az igazgató súlyosan megbetegedett s 4 havi szabadságot kapott. Zomborit elmenesztették, maradt 4 tanár. Ezeknek ki kellett húzni az év végéig. A 4 ik tanár, Fóti dr., a vakáció folyamán lemondott: maradt 3 tanár. Hármán kezdték meg az évet a 4 osztályban.

Hát ez végtelenül sanyarú helyzet. Három ember végzi hat ember dolgát. Mind egyik osztályra esik $\frac{3}{4}$ ember. Bolond állapot, lehetetlen helyzet ez! A közönség szinte meghotránkozva tárgyalja ezt az esetet.

Ezen sürgősen segíteni kell. A mi szavunk nem hat föl a minisztériumig. Sürgessék hát erőlyesen azok, akiket illet.

Mert az e fajta állapotnak súlyos kárát vallja az intézet is, a város is.

*

Az elemi iskolában javulnak az állapotok. Pár évvel előbb rendszeresen szünet utánig folyt a rendszeres beiratás, bár erszébeti vásár után is sűrűn potyogtak a tanulók. Tavál már csak két hétig.

De ez a két hét is sok. Mondjuk, kissasszony napjái minden gyermeknek ott kellene lennie a maga osztályában, a maga tanítójának keze alatt. Mert sinylődés az iskolai élet mindaddig, míg csak a tanulók harmada, fele van ott a padokban, a többi pedig az uccán, mezőn, erdőn szédölög. Meg nagy kár is azért az elkallódott időért, mikor az évi anyag teljes 10 hónapra is nagyon sok.

Azért hát erős kézzel kell a szülők rendtelenségét megzabolozni. A törvény megadja rá a módot.

Ha egyszer rend lesz, akkor egy-kettőre beiratják az iskolaköteleseket s mindjárt az év elején megindulhat a rendes iskolai munka.

Mert most az első pár hét csak: nesze semmi fogd meg jól.

Bárd.

H I R E K .

— **Áthelyezés.** Hornig Károly báró, veszprémi megyés püspök Németh János plébános előterjesztésére Sümegen második kápláni állást szervezett. Erre az állásra Gyeney György csabrendeki káplánt helyezte át.

— **Adomány.** Kalcsics Iván dr. zalamihályfai földbirtokos az 1906/7 évi ujoncozásnál mint polgári elnök működött közre. Ez alkalommal felmerült napidíjait és utiköltségeit jótékony célokra ajándékozta. Ebből — mint már említettük — a sümegi kórháznak 50 koronát küldött, míg a zalamihályfai iskolának 71 K 14 f., a zalamihályfai önk. tűzoltó egyesületnek 71 K 14 fillért ajándékozott. Az összes adomány 192 K 28 fillér. A zalamihályfaiak lapunk útján szintén köszönetet mondanak a szép ajándékért.

— **Megyegyűlés.** Zalavármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 9-én d. e. 10-kor a vármegyeháza gyűléstermében közgyűlést tart. A tárgysorozat rengeteg gazdag: 220 pont. Bennünket közelebből ezek érdekelnek: Sümeg képviselőtestülete az elemi iskolai épületek megépítésére szükséges telek vásárlás ügyében kötött szerződéseket jóváhagyás végett bemutatja és 310 K 66 f. haszonbér törlése tárgyában hozott határozata.

— **Községi gyűlés.** Sümeg képviselőtestület ma vasárnap d. e. 11-kor rendkívüli közgyűlést tart. Tárnya a felső leányiskolának polgárvá váló átalakítása.

— **A Ramassetter szobor.** Ramassetter szobrának munkája nagy lépéssel haladt előre. Istók János szobrász művész elkészítette a szobor teljes nagyságú agyag mintáját. Szeptember 2-án történt az átvétel.

Eitner Zsigmond, Lukonich Gábor dr., Ereky István, Kiss Antal, Klaffi Lajos és Paulinyi József megjelentek a művész budapesti műtermében, hogy a szobrot átvegyék. A küldetés fölkérésére mint szakértők Holló Barnabás és Tóth István szobrász művészek szerepeltek. Istók, ez a kiváló fiatal szobrászunk valóságos remekelt Ramassetter szobrának megteremtésében igazi művészi ihlettel alkotta meg. A bizottságot valósággal meglepte s elragadta a szép szobormű s valóságos lelkesedéssel beszélnék róla. Természetesen a szobrot elfogadták. A mű most az öntőbe kerül. Az átvétel után a küldetés Seenger Béla kőfaragó telepére ment, ahol a szobor talapatát szemlélte meg. Ez teljességgel van s a bizottság meglegedését, mind a kő minősége, mind a kivitel tekintetében teljesen megérdemelte.

— **Polgári leányiskola Sümegen.** Ismeretes, hogy Sümeg közönsége lépéseket tett, hogy állami segedelemmel 2 osztályú felső leányiskoláját 4 osztályú polgárvá fejlesztesse. Ebben az ügyben az államosító bizottságnak f. hó 6-án tartott gyűlése a miniszteri leiraira támaszkodva a polgári iskola mind a négy osztályának megnyitását javasolja az iskolaszékeknek. A gyűlés folyamán örvendetesen tudomásul vették Lukonich Gábor dr. elnöknek azt a jelentését, hogy Eitner Zsigmond orsz. gyűlési képviselővel a minisztériumban az elemi iskola átvételét megsürgették s azt a kedvező választ nyerték, hogy az ügyet soron kívül intézik el.

Az iskolaszék f. hó 7-én Németh János elnök vezetésével tartott gyűlésén az államosító bizottság álláspontjára helyezkedett s a 4 polgári iskola megnyitását kimondta. Az iskola megnyitására körlevelet bocsátanak szét avval, hogy tanulókat még e hó folyamán fölvesznek. Egy nyelv és történelmi és egy rajz és kézimunka szakcsoportból képesített tanítónői állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmuk 1400 K fizetés és 300 K lakáspénz. Evvel Sümegen a 2 osztályú felső leányiskola megszűnt, illetve 4 osztályú polgári iskolává alakult át. Az ovónők drágasági pótlékat kérnek és Bachinger Imréné ovónő még lakáspénzének kiegészítését is kéri. A kérvényeket a képviselőtestülethez tették át.

— **Megőrült.** Háczy Kálmán soproni határrendőrségi felügyelő megőrült. Már a nyár folyamán hidegvíz gyógyító intézetbe küldte orvosa, most meg hivatalos helyiségében kitért a szerencsétlen javakorabeli férfin az örültség dühöngése, úgy hogy kórházba kellett szállítani. Háczy Kálmán sorsa mély részvételt kelt Sümegen és vidékén is, ahol a sorsüldözött ember mint káptalanfai és csabrendeki bérlő hosszú időt eltöltött.

— **Kiállítás Keszthelyen.** Regensperger Ferenc keszthelyi képfestőgyáros a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett, hogy két év múlva Keszthelyen kiállítást segítsen rendezni. A miniszter a felterjesztést a soproni kereskedelmi és iparkamrának adta ki véleményezés végett. Spiegl Szigfrid, a kamara alelnöke és Taisz Károly dr. másodtitkár Keszthelyre voltak és a város vezető férfait értekezletre kérték, hogy megtudják, vajjon Keszthely társadalma helyesli-e a kiállítás tervét. A megjelentek egyhangulag örömmel nyilatkoztak a terv mellett. A kiállításnak mindenki szép sikert jósol, mert Keszthelyre a kiállítás mellett a Balaton- és a közeli Hévíz-fürdő is nagyon sok embert vonzana. A kiállítás megnyitását a balatonvidéki vasút és a Balatoni Múzeum állandó palotája megnyitásának idejére akarják kitűzni. A kiállítást vonatkozásba hozzák a Balatonnal és itt mintegy 50 nagybirtokos áldozatkészségére is számítanak. A kamara a kiállítás rendezése mellett nyilatkozik. Legközelebb széleskörű értekezlet lesz, amikor a kiállítás érdekében mozgalmat indítanak.

— **Beiratás.** A sümegi állami alreális iskola 4 osztályába 72, a polgári iskola 4 osztályába 40, az elemi iskola összes osztályába pedig 340 tanulót irattak be.

— **Iskolai értesítés.** Felhívatnak az iparos gazdákat, hogy tanoncaikat f. évi szept. 8-án vasárnap délelőtt 8-tól 11 óráig az iparos iskolába beirassák. Rendes tanítás kedden, 10-én megkezdődik. Mihelyt valamely ifjú iparos tanulóvá lesz, gazdája köteles őt azonnal iparos tanonciskolába fölvenni (13. §.). A 12 éves korukat még be nem töltött iparos tanoncok kötelesek eme koruk betöltéséig a mindennapi elemi népiskolába járni (1884. XVII. tc. 60. §.). A tanonc mindaddig, míg tanítási ideje a mesternél tart, köteles az iparos tanonciskolába járni (1884. XVII. tc. 82. §.). Ez a kötelezettség a kikötött próbaidőre is szól. Azonban a 3 középiskolai osztályt jó sikerrel végzett tanonc, ha tanítási ideje még le nem járt, a rajzon kívül a többi tanulni valók alól felmenthető. Sümegen, 1907 szept. 7.

Az igazgatósdg.

— **Az anyakönyvből.** Sümegen 1907 augusztus végéig született 133, meghalt 143, tehát a fogyás 10. Házasságot kötött 34 pár.

— **A cigányügy rendezése.** A pécsi gazdaggyűlésen Hertelendy Ferenc a cigányügy rendezésére javaslatot terjesztett elő, amelyet a gyűlés elfogadott. A javaslat így hangzik: A Pécselt megtartott VIII. országos gazdakongresszus a belügyi kormányhoz sürgős föltérjesztés intézését határozza el, hogy az O. M. G. E. által a cigányügy rendezésére még az előző években tett javaslatok mie öbb megvalósíttassanak, nevezetesen szükségesnek tartja hogy: a) a kőborcigányok gyermekei 7 éves korukban elhagyottaknak nyilváníttassanak, és nevelésükről az állam gondoskodik; b) a cigányok kőborlása megtiltassék és szigorúan büntetessék és a kőborlásba visszaeső cigányoktól a lőtartás is megvonassék, házalásra és vándoriparra igazolványokat egyáltalában ne kaphassanak; c) minden kőborló cigány illetősége megállapíttassék s letelepülésre kényszeríttessék. Akiknek illetősége ki nem mutatható, a hatóság hivatalosan állapítsa azt meg oly módon, hogy illetőségi hely az a község legyen, ahol a cigány legtovább tartózkodott. Hogy emiatt a községeket kiadás ne terhelje, az ilyen kényszerilletőségből származó költségeket vállalja az állam magára; d) a külföldi illetőségű kőborcigányok kérelmelhetlenül kitoloncoltassanak és a jövőben az ország határain be ne bocsátassanak; e) a kőborcigányok ügyének adminisztrációja országosan központosíttassék, azaz ezen ügyek kezelése és nyilvántartása középponti hatóságra bizassék.

— **Bortermelők figyelmébe.** Az ellátásjáróság fölhívja a bortermelőket, hogy kedvezményes fogyasztási adó végett bormennyiségüket szept. 15-ig jelentsék be.

— **Piaci árak.** Sümegen 1907 szeptember 1-én a következő piaci áron történt az adás-vevés: Buza 20—21 K, rozs 16—17 K, árpa 17—18 K, zab 15—15.50 K q-ként. A burgonya kg-ja 4.5—5 fillér volt. Kukorica nem volt a piacon.

— **A zalavölgyivasut telekkönyvezése.** Érdekes vasutgyűfoglaloztatja a keszthelyi telekkönyvi hatóságot. A zalavölgyi h. é. vasut Balatonszentgyörgytől Zalazentgrólig a marcali, keszthelyi és sümegi telekkönyvi hatóságok területén több száz ingallanon halad keresztül. A vasut részére kisajátított területeket csak akkor jegyezhetik át a Budapesti vezetett központi telekkönyvbé, ha a kisajátító vállalat igazolja, hogy a kisajátítási összegeket az érdekelteknek megfizette. A vállalatnak már tíz éve kellett volna ezt igazolnia. A keszthelyi telekkönyvi hatóság sürgetésére a vállalat most bejelentette, hogy áthurokolódása közben a több száz nyugtát elvesztette. Azt kéri tehát, hogy mivel a vasut területét több, mint három éve békésen bírja az 1892: évi XXIX. t.-c. kivételes intézkedésnek megfelelően a sok száz parcellát tényleges birtokos alapján írják át a nevére. Kérdés most már, hogy a kisajátítási és a vasutak telekkönyvezéséről szóló törvények megkerülésével befejezhetik-e az 1892. évi törvény szabályai alapján. Mivel pedig a törvény a vasut átíratását ama feltételhez köti, hogy a kisajátításról szóló egyéni

kimutatásban feltüntetett jogosítottak részére a kisajátítási összeget kifizessék, az is kérdés, hogy a tényleges birtoklási eljárás során feladata-e a telekkönyvi hatóságnak, hogy a kifizetések megtörténte után nyomozásokat folytasson. A sümegi tkvi hatóság a vállalat kérésének helyt adott, a tényleges birtoklási eljárásra a helyszínére határidőt tűzött. A keszthelyi tkvi hatóságnak azonban aggályai vannak, hogy az eljárást elrendelhetné, ezért kérdést intézett az igazságügyi miniszterhez.

Értesítés. A zalaegerszegi női kereskedelmi tanfolyamot f. é. szeptember hó 10-én ismét megnyitjuk. Beiratások szeptember hó 9-ig d. u. 3-5 ig eszközöltenek az állami felső kereskedelmi iskolai igazgató irodájában. A tanfolyam 10 hónapig tart. A tanfolyam növendékei állandóan női felügyelet alatt vannak. A tanfolyamra felvehető, akik a polgári vagy felsőbb leányiskola 4-ik, vagy a felső népiskola 2-ik osztályát sikerrel végezték. Felvehető azonban azok is, kik a magyarnyelv-, számtan- és földrajzból leteendő felvételi vizsgálaton megfelelő előkészültséget tanúsítanak. A felvételi díj 10 K. A tandíj 100 K, mely összeg negyedévi, vagy kivételesen havi részletekben is fizethető. A tanfolyamot csak úgy nyitjuk meg, ha legalább 25 növendék jelentkezik. Bárminő felvilágosítással szívesen szolgál a m. kir. áll. felső keresk. iskola igazgatósága.

Vásár áthelyezése. Csáktornya község elüljárósága közhírré teszi, hogy a szentilónai vásár a folyó évben vasárnapra eső szeptember 22-ik napja helyett 1907 szeptember 24-én lesz.

Iskolába. Nagy a keserűség a 6 éves Pistuka meg a 6 éves Iluska szívében. Oda a gondtalan gyerek boldogság. Még a jó öreg Nap is alig dörgölte ki szeméből az álmat s a törülköző kendőtől még olyan az arca, mint a vörös réztányér, Pistukának, Iluskának már ki kell szállni az ágyból, hogy iskolába készülődjék. Hej, de nehéz dolog ez! A jó szelid mamának komoly képet kell öltetnie s ráparancsolni a kisgyerekekre, a baba leánykára: [Kéjteltek, iskolába veletek! Ott kell hagyniok a jó puha, meleg ágyacskát, gyors tempóban öltözködni, mert már hívja őket az öreg harang nagy kolumpjá: Bam . . . bam . . . bam, iskolátok nyitva van! Nem kell a jó édes kávé, az omlós vajjas kifli, csak az édes mamus búcsucskija kell. Zsebébe rejti a ropogós kiflit, a kakas sütötte kenyeret s megindul az iskola hazába. A nagy épület elnyeli kicsi alakját s bizony elnyelte a gyermekkor zavartalan boldogságát is. Hat éves és bele kellett fognia az életharc súlyos küzdelmébe. De korán is van.

Sertésvész. Ukkon a sertésvész járványosan fellépett. A községet a hatóság zár alá helyezte. Bazsin ellenben a sertésvész megszűnt s a községet a zár alól feloldották.

Az első vásár. Az az csak lehetett volna vásár. Szeptember 2-án kellett volna tartani az első heti marhavásárt. A riporter gondosságával fölkelünk a Nappal s vártuk mikor hajtják a szép, tarka, gönbölyű bocákat, borjacsákat, tinókat, ökröket. Úgy látszik azonban éppen ezen a napon senkinek sem volt eladó marhája. Nem is hajtottak egyetlen árva jószágot sem. Nem volt hát marhavásár. Hát holnap lesz-e? Az igazat megvallom: még a mi riporter kiáncsiságunk sem kíváncsi rá. Az ügyel különben a komolyképp vezércikkirő is foglalokzik.

Halálos baleset a malomban. Megdöbbentő szerencsétlenség történt Cságotyi Pál tőrdemici malmában. Fodor Imre 9 éves fiú a gépek körül játszadozott. Közben a szíj elkapta és magával sodorta. A súlyosan sebesült fiút szülei lakására szállították, hol pár órai szenvedés után meghalt.

Atüdővész pusztítása hazánkban. A belügyminiszter jelentése szerint a magyar birodalomban 1907 április havában gümőkórban elhalt 8559 egén. Ebből a Duna jobbpartjára esik: Baranya m. 120, Pécs város 19, Fejér megye 76, Székesfehérvár város 17, Győr

megye 28, Győr városa 20, Komárom megye 81, Komárom városa 13, Moson megye 35, Somogy megye 145, Sopron megye 133, Sopron városa 10, Tolna megye 95, Vas megye 162, Veszprém megye 88, Zala megye 217, Összesen 1289.

Fapipagyár Stridón. A zalamegyei Stridón már régidőtől fogva üzik a fapipa és facsap készítését házi iparszerűleg s ez a házipar több családnak nyújtott biztos megélhetést eddig is. A stridói fapipa és facsap lassan-lassan nagyon keresett cikké vált úgy, hogy ma már a megrendelésnek az ottani kereskedők nem tudnak eleget tenni. Ez okból Stridón hatan összeálltak és a fapipa és facsap előállítására rendszeres gyárat fognak létesíteni. A gyár létesítéséhez 40.000 korona tőkét adnak össze a konzorcium tagjai s az üzemet már ez ősz folyamán megkezdik 25-30 munkással.

Tüzek. Gyülekez községben tűz ütött ki és elhamvasztott 24 házat és sok melléképületet. A tűz valószínűleg gyújtogatásból eredt és ezzel kóbor cigányokat gyanúsítanak. Nem rég ugyanis a község határában cigányokat fogtak el, kik büntetett voltak vádolva és midőn szabadonbocsátásukat követelték, azzal fenyegetőztek, hogyha el nem eresztik őket, felgyújtják a falut. A gyújtogatók elfogatására széleskörű nyomozást indítottak.

Gyulakeszi községben eddig ismeretlen okból tűz támadt, mely négy lakóházat és több gazdasági épületet elhamvasztott. A kár 4000 korona.

Káptalanlőtiben egy lakóház és egy melléképület leégett. A tüzet gyufával játszó gyermekek okozták.

Kútba esett. Szabó Zsigmond sümegi 9 éves fiú vizet merített az altéri kútból. A vödör a fiút belerántotta a kútba. Szerencsére a fiú a hideg fürdő árán baj nélkül került ki a kútból, mert csak övig ért néki a víz. Holba Lajos húzta ki, nagy népcsődület közben.

A Nap. A magyar újságírás szenzációja. Magyarország legfüggetlenebb és legelterjedtebb napilapja. Megjelenik 97.000 példányban Felelős szerkesztője Braun Sándor. politikai főmunkatársa Lengyel Zoltán. A Nap a 48-as eszmény leghívebb katonája és a 67-es politika kérelmetlenül üldözője. A Nap Budapestben este jelenik meg és már kora reggel megérkezik a vidékre. A reggeli lapokat tehát fél nappal megelőzi. A Nap nemcsak a legkitűnőbb lap, de a legolcsóbb is. Egy szám ára 2 krajcár. Előfizetés: Negyedévre 4 korona, egy hónapra 1 korona 40 fillér. Mutatványszámot készséggel küld: A Nap kiadóhivatala, Budapest, VIII., Rökk Szilárd-ucca 9. sz.

A Hir. Ezen a címen új politikai napilap indul Budapestben, első száma augusztus 28-án jelent meg. A Hir reggeli lap. Budapestben hajnalban jelenik meg és az első reggeli vonatokkal indul vidékre. Szerkeszti Braun Sándor, kiadja A Nap újságvállalat. Programja: 1848. Harc Ausztria ellen. Harc a 67-es politika ellen intézményeiben, embereiben, céljaiban, eszközeiben egyaránt. Magyar hadsereg. Külön vám. Nemzeti bank. Magyar műveltség. Általános titkos választói jog. Zsurnalisztikai eszközei, forrásai a legfényesebbek. Munkatársai a magyar újságírás kiválóságai. A Hir formára, színre, tartalomra egészen új. Híven fog benne tükröződni a magyar közönség érzelmvilága. A Hir remek nyomdai kiállításban reggelente 16-24 oldal terjedelemben a legolcsóbb is. Mesésen olcsó! Egy szám ára Budapestben és a vidéken 2 krajcár (4 fillér), tehát 3 krajcárral olcsóbb az összes többi reggeli lapoknál. Előfizetési ára egész évre 8 fnt (16 K) fél évre 4 fnt (8 K), negyedévre 2 fnt (4 K) egy hónapra 70 krajcár (1 korona 40 fill.) Mutatványszámokat egyszerű levelező-lapon történő kívánságra az augusztus 28-án megjelenő első számtól kezdve rögtön küld. A Hir kiadóhivatala, Budapest, Rökk Szilárd ucca 9. szám.

Felelős szerkesztő: Éles Károly.
Laptulajdonos és kiadó: Horvát Gábor.

Nyilt-tér.

E rovatban közöltekért nem felelős a szerkesztő.

Fogműterem.

Tapolcán minden hó 20-tól 27-ig.
WELLNER GYULA
veszprémi fogász fiók-műterme
Tapolca, Eibesüzt szálloda.
Készít minden a modern fogászat körébe
vágó műveleteket, jótállással. Szájpaddás nélküli műfogak.

Nagyságos asszony,

tudja-e, hogy a maláta-kávé vásárlásánál miért kell Önnek a »Kathreiner« nevet hangsúlyozni?

Mert különben annak az eshetőségnek teszi ki magát, hogy kétes értékű utánzatot kap, mely a »Kathreiner«-t kitüntető, mindenelőnyt nélkülöz.

Osakls a
Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

biria, különleges előállítási módszere révén, a gyarmatkávé ízét és zamatját.

Méltóztassék azért, Nagyságos asszony, jól emlékeztetbe venni, hogy a valódi »Kathreiner« csakis zárt eredeti csomagokban kapható »Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé« felirattal és Kneipp páter arcképével, mint védjeggyel.

Hirdetéseket

jutányos áron felvesz
a kiadóhivatal

Szükségleteinket a következő kereskedőknél és iparosoknál szerezzük be:

BAZSÓ SÁNDOR és FIA kovács és kocsigyártók. Árpád-u.

BERETZKY GYULA fűszer-, liszt- és üvegáru-kereskedése.

BÓDIS IGNÁC épület- és butorasztalos. Széchenyi-u.

BORSOS JENŐ úri és női cipész. Kész úri és női cipők. Kossuth-utca.

DARNAY KALMÁN vas- és fűszerkereskedő Gazdasági gépek raktára. Régiséggtár.

FEJES LAJOS, hentes és kocsmáros. Árpád-u. 156. sz.

FISCHER MÓR ecetszesz-, konyak- és likörgyáros, pálinkaagykereskedő. Mosó-u.

GRÜNFELD J. úri szabó üzlete és kész férfi ruharaktár, Sümegen.

HORVÁTH LAJOS borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca.

HULLAY LAJOS építőmester. Árpád-ucca 454 sz.

JANKÓ ÁRPÁD úri és női cipők. Márkus-féle Áruház mellett.

JOÓS ANTAL borbély és fodrász. Kossuth Lajos-ucca, Epstein-ház.

KELL JENŐ bérkocsitulajdonos és borügynök. Mihályfai-ucca 82. sz.

KLAFFL LAJOS épület- és butorasztales, Temetkezési vállalkozó. Nagy koporsó-raktár.

KLEIN MÓR pék üzlete. Hazai sörök raktára.

KOHN TESTVÉREK vaskereskedése, gépraktár. Kossuth Lajos-ucca.

KOVÁCS ZSIGMOND borbély és fodrász

KOVÁCS VILMOS vegyeskereskedő és koreszmáros. Mihályfai-ucca.

KORBÉLY FERENC sütő üzlete. Árpád-ucca 287. sz.

LÖWY NÖVÉREK női ruha varróterme Deák Ferenc-ucca.

MAUTHNER SAMU vegyeskereskedő. Keszthelyi-ucca.

MÁRKUS SALAMON FIA áruháza Kossuth Lajos-ucca.

MESTERHÁZY SÁNDOR vendéglős a Kisfaludy szálló tulajdonosa.

MÉSZÁROS SÁNDOR hentes. Kossuth Lajos-ucca.

NOVÁK SÁNDOR mézeskalácsos és a cseri henger-műmalom liszteladása. Deák Ferenc-ucca 112. sz.

ORBÁN ISTVÁN kávéháza. Kossuth-ucca

PAULINYI JÓZSEF lisztkereskedése, gabonacsere. Flórián-tér és Árpád-ucca sarkán.

PENTZ MIHÁLY kőfaragómester, nagy sírkőraktár. Árpád-ucca.

ROTHSCHILD SÁNDOR épületfa- és deszkakereskedő. Rendeki-ucca.

SCHRÖDER JÓZSEF vasuti vendéglős.

SKALÁK MIHÁLY vendéglős, Árpád-ucca.

SÖVÉNY JÁNOS épület- és butorasztales. Árpád-ucca 286.

SZELE KÁLMÁN benzin motor- és cséplőgéptulajdonos. Temető-ucca.

SZIJARTÓ GYÖRGY templom-, szoba- és címfestő. A plébánia templom mellett.

SZELESTEY GÉZA beszálló vendéglője az »Arany-bárány«-hoz.

TASCHEK JÁNOS építőmester és vállalkozó. Árpád-ucca 145sz.

TÓTH GYULA férfi- és gyermekruha raktára, Flórián-tér.

WÜRZBURGER JAKAB vegyes, porcellár- és üvegáru nagy kereskedése.

ZSCHIESCHE JÓZSEF gőzmalomtulajdonos. Gabonacsere.

Hirdetmény.

Sümegegy nagyközség elöljárósága ezennel közhírré teszi, hogy folyó évi szeptember 2-től kezdve minden hétfőn szarvasmarha fölajtással állatvásár tartatik.

Sümegegy, 1907 aug. 9.

Az elöljáróság.

Mindennemű
könyvkötőmunkák
elfogadtatnak Horvát Gábornál, Sümegegy.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyorsan és alaposan kipisztítja; üvegben —.30, —.60, 1. — és 2 koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

csak poloskák ellen üvegekben —.40, —.80, 1.20, 2.60 és 5. — koronáért kapható minden jobb drogériában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirgram-plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM“ névre. Gyár: Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

Kapható Sümegegy: Márkus Salamon Fia, Beretzky Gyula és Darnay Kálmán kereskedésében.

Grünfeld J. férfi szabó üzlete és nagy szövetraktára Sümegegy.

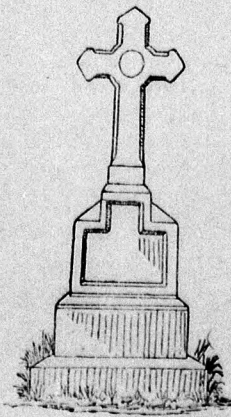
Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy az őszi és téli hazai és angol szövetek megérkeztek s készítek a legjobb fővárosi munkások által mindennemű férfi divatruhákat a legújabb divat szerint. Szövetek dús választékban raktáron vannak.

Tisztelettel

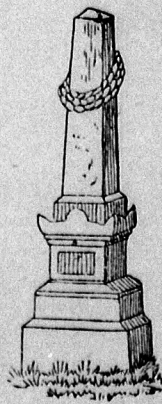
Grünfeld J. uri szabó.

Pentz Mihály

kőfaragómester Sümegegy.

Dús választék mindenféle sírköben. Ugy mint: márvány, gránit, szienit, labrador és porfirból. Síremlékeket, uti kereszteteket, szentháromság-szobrokat, épület- és minden egyéb e szakmába vágó munkákat és javítást jutányos áron elvállal és izléses kivitelben készít.

Porcellán

servicek, edények, dísz-
tárgyak, mosdókészle-
tek, kávéházi és ma-
gánhasználatra, fehér
és színes kivitelben
legolcsóbban

Würzburger Jakabnál

Sümegeen, kaphatók.